

STATI

FINANCOVANIE INOVAČNÝCH AKTIVÍT V KRAJINÁCH V4 PROSTREDNÍCTVOM ŠTRUKTURÁLNYCH FONDŮ EURÓPSKEJ ÚNIE

Emília Spišáková*

Úvod

Európska únia venuje v rámci Európskeho výskumného a inovačného priestoru stále väčší objem prostriedkov na financovanie a podporu inovačného procesu. Ide o financovanie inovačných projektov zo štrukturálnych fondov Európskej únie a Kohézneho fondu, z rámcových programov, prostredníctvom Európskej investičnej banky a Európskeho investičného fondu. Európska únia poskytuje aj nefinančnú podporu inovačného procesu, a to prostredníctvom programu EUREKA.

V súčasnej dobe sa podpora inovačných aktivít vo väčšine členských krajín Európskej únie uskutočňuje prevažne prostredníctvom fondov Európskej únie, ktoré sa nevyužívajú na financovanie individuálnych projektov, ale na dlhodobé financovanie regionálneho rozvoja. Projekty dlhodobého financovania sú pripravované spoločne regiónmi, členskými štátmi a Európskou komisiou podľa jednotných východísk navrhnutých Európskou komisiou pre Európsku úniu ako celok.

V období rokov 2000 až 2006 sa uplatňovala kohézna politika s piatimi fondmi – štyri štrukturálne (Európsky fond regionálneho rozvoja – ERDF, Európsky sociálny fond – ESF, Európsky poľnohospodársky a garančný fond – EAGGF, Finančný nástroj na riadenie rybolovu – FIG) a Kohézny fond. V súčasnosti sa na podporu rozvoja regiónov v jednotlivých krajinách zo štrukturálnych fondov využívajú len ERDF a ESF. Nárok na využívanie finančných prostriedkov z fondov Európskej únie majú iba členské krajiny únie.

Tieto krajiny majú vypracované vlastné *Národné strategické referenčné rámce* (NSRR) schválené Európskou komisiou na určité obdobie, pozostávajúce z viacerých operačných programov. NSRR predstavuje referenčný nástroj na prípravu progra-

* Ekonomická univerzita v Bratislave, Podnikovohospodárska fakulta (emilia.spisakova@euke.sk).

movania fondov. Na základe analýzy situácie krajiny, NSRR stanovuje stratégiu s vymedzením tematických a územných priorít, ktoré budú realizované prostredníctvom operačných programov spolu s rozdelením finančných prostriedkov. Stratégia je vypracovaná tak, aby došlo k prepojeniu priorít Spoločenstva s Národným programom reforiem.

Stratégia, priority a ciele NSRR sú implementované prostredníctvom operačných programov v rámci jednotlivých cieľov kohéznej politiky Európskej únie. Operačné programy určujú obsahový a realizačný rámec pre aktivity v danej oblasti. Na základe analýzy situácie oprávnenej oblasti alebo sektora určujú stratégiu, prioritné osi a ich konkrétne ciele spolu s rozdelením finančných prostriedkov. Definujú tiež postupy pre vykonávanie operačného programu¹. Každá členská krajina má v rámci NSRR operačný program zameraný na podporu výskumu, vývoja a inovácií. Ako príklad je možné uviesť NSRR Slovenskej republiky, ktorý obsahuje tri operačné programy zamerané na podporu inovačných aktivít podnikov a regiónov, financovanie vedy, výskumu a technologického rozvoja. Ide o Operačný program Výskum a vývoj, Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast a Operačný program Bratislavský kraj.

1. Využívanie štrukturálnych fondov EÚ na financovanie inovačných aktivít v Slovenskej republike

Slovenská republika intenzívne využíva pomoc EÚ formou finančných prostriedkov vyčlenených v rámci jednotlivých štrukturálnych fondov EÚ na podporu aktivít a projektov vo vybraných oblastiach od roku 2000. V predchádzajúcom skrátenom programovacom období, t.j. v období rokov 2004–2006 mala krajina vypracovaný *Národný rozvojový plán*, ktorý pozostával z viacerých sektorových operačných programov, jednotných programových dokumentov a iniciatív spoločenstva. Z pohľadu inovácií bol pre krajinu najdôležitejší **Sektorový operačný program Priemysel a služby**, v rámci ktorého sa podporou podnikania, inovácií a aplikovaného výskumu zaoberala priorita s názvom „*Rast konkurencieschopnosti priemyslu a služieb s využitím rozvoja domáceho rastového potenciálu*“. Priorita bola tvorená viacerými opatreniami, no pre potreby tohto príspevku je najdôležitejšie opatrenie „*Podpora podnikania, inovácií a aplikovaného výskumu*“, v rámci ktorého bolo podaných 93 projektov, z ktorých 59 projektov v celkovej výške 6,9 mil. € (208 mil. Sk) bolo schválených a získalo nenávratný finančný príspevok. Hlavným cieľom projektov bolo zabezpečiť rast konkurencieschopnosti slovenského priemyslu prostredníctvom podpory výskumu a vývoja, nadobúdania nových inovatívnych technológií, postupov, výrobkov a tiež podporiť spoluprácu medzi univerzitami a výskumnými inštitútmi. Inovačné prostredie sa podporovalo prostredníctvom priemyselného vývoja a výskumu, transferu technológií, know-how, inovatívnych výrobkov a postupov².

Z rozpočtu 160,7 mil. € (4 842 mil. Sk) vyčleneného pre danú prioritu bolo 8,3 mil. € (251,6 mil. Sk) určených na podporu sledovaného opatrenia. Všetky schválené projekty boli aj skutočne ukončené a na ich realizáciu sa využilo 3,2 mil. € (97,5 mil. Sk), čo predstavovalo reálne čerpanie vo výške 38,8% z rozpočtu opatrenia.

1 MVAR SR, Systém riadenia štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu na programové obdobie 2007–2013.

2 MHaV SR, Sektorový operačný program Priemysel a služby.

Podľa zverejnení Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky sa krajine v priebehu rokov 2004–2006 podarilo vyčerpať 96,31% z celkového rozpočtu 1 137 mil. € vyčleneného fondmi EÚ pre toto obdobie.

V súčasnom programovacom období, t.j. v období rokov 2007–2013, má Slovenská republika naďalej možnosť čerpať a využívať zdroje z fondov EÚ. Predpokladá sa, že do roku 2013 bude podpora inovačných aktivít v krajine plynúť predovšetkým z prostriedkov štrukturálnych fondov EÚ, a to z:

- **Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ERDF)** – Operačný program Výskum a vývoj, Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast a Operačný program Bratislavský kraj,
- **Európskeho sociálneho fondu (ESF)** – Operačný program Vzdelávanie a Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia.

Cieľom podpory je zabezpečiť výrazný nárast všetkých typov inovácií v podnikateľskej sfére, podporiť zavádzanie a využívanie nových technológií, a tým zabezpečiť rast konkurencieschopnosti slovenských podnikov.

Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast je tvorený štyrmi prioritnými osami, pričom z pohľadu inovácií je najdôležitejšia prioritná os 1 „*Inovácie a rast konkurencieschopnosti*“, ktorá predstavuje základ pre oblasť priemyslu, inovácií a ďalších vybraných služieb. Opatrenia tejto prioritnej osi, ich špecifické ciele, celkový objem finančných prostriedkov vyčlenených z ERDF a zo štátneho rozpočtu na podporu uvedených opatrení a reálne čerpanie týchto zdrojov popisuje tabuľka 1.

Tabuľka 1

Vybrané prioritné osi Operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast

Prioritná os programu	Názov opatrenia	Špecifický cieľ opatrenia	Celkový rozpočet (v tis. €)	Schválené projekty (počet)	Zazmluvnené projekty (počet)	Certifikované výdavky (v tis. €)	% využitia zdrojov
1. Inovácie a rast konkurencieschopnosti	<i>1.1 Inovácie a technologické transfery</i>	Rast konkurencie - schopnosti podnikov cez transfer inovácií a technológií	266 965	436	391	38 754	14,52
	<i>1.2 Podpora spoločných služieb pre podnikateľov</i>	Zlepšenie podmienok pre rozvoj podnikania a posilnenie kontaktov medzi MSP	120 795	11	11	16 830	13,93
	<i>Zvyšovanie inovatívnosti v podnikoch</i>	Zvyšovanie inovatívnosti v podnikoch	120 376	26	19	35 294	29,32

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z operačného programu a správy o aktuálnom stave čerpania.

V tomto operačnom programe sú inovačné aktivity podporované v rámci 1. prioritnej osi sumou 432 mil. € z ERDF a 76 mil. € z národných verejných zdrojov, čo predstavuje 56% z celkového objemu finančných prostriedkov vyčlenených pre podporu projektov uvedeného operačného programu. Spolufinancovanie z prostriedkov EÚ je 85% a zvyšných 15% finančných prostriedkov pochádza zo štátneho rozpočtu.

K 31. 1. 2011 bolo z celkového počtu 1 442 predložených projektov pre 1. prioritnú os schválených len 473 projektov v celkovej sume 344,23 mil. €. Celkový počet zazmluvnených projektov bol 421 v hodnote 328,63 mil. €. K uvedenému dátumu sa z celkového rozpočtu vyčleneného z ERDF a zo štátneho rozpočtu vo výške 508,1 mil. € skutočne vyčerpalo 17,89%, čo predstavuje 90,878 mil. €³.

Slovenská republika môže získavať finančné prostriedky na podporu projektov spadajúcich pod **Operačný program Výskum a vývoj**, v rámci ktorého je pre zavádzanie a uplatňovanie inovácií najdôležitejšia druhá a štvrtá prioritná os (tabuľka 2). Cieľom týchto osí je prostredníctvom získaných finančných prostriedkov zefektívniť systém podpory výskumu a vývoja za účelom zvyšovania konkurencieschopnosti ekonomiky, znižovania regionálnych disparít, vzniku nových inovatívnych (high-tech) malých a stredných podnikov a tvorby nových pracovných miest nielen v Bratislavskom kraji, ale aj v rámci celej krajiny⁴.

Operačný program Výskum a vývoj sa zameriava predovšetkým na podporu prenosu poznatkov do praxe a na vytváranie sietí excelentných pracovísk výskumu a vývoja v rámci prioritnej osi 2 „*Podpora výskumu a vývoja*“ a prioritnej osi 4 „*Podpora výskumu a vývoja v Bratislavskom kraji*“. V oblasti podpory sietí excelentných pracovísk bolo k 31. 1. 2011 predložených spolu 222 projektov, z ktorých 102 projektov bolo schválených na realizáciu v celkovej hodnote 232,7 mil. €. Všetky schválené projekty boli aj zazmluvnené s rozpočtom 232,5 mil. €. K uvedenému dátumu sa však z celkového rozpočtu vyčleneného pre realizáciu projektov zaradených pod opatrenia 2.1 a 4.1 podarilo vyčerpať len 11,5%, t.j. 26,49 mil. €.

3 MVaRR SR, Stav implementácie štrukturálnych fondov podľa operačných programov, priorit a opatrení pre programovacie obdobie 2007–2013 k 31. 1. 2011.

4 MŠ SR, Operačný program Výskum a vývoj.

Tabuľka 2

Vybrané prioritné osi Operačného programu Výskum a vývoj

Prioritná os programu	Názov opatrenia	Špecifický cieľ opatrenia	Celkový rozpočet (v tis. €)	Schválené projekty (počet)	Zazmluvnené projekty (počet)	Certifikované výdavky (v tis. €)	% využitia zdrojov
2. Podpora výskumu a vývoja	2.1, 4.1 Podpora sietí excelentných pracovísk výskumu a vývoja ako pilierov rozvoja regiónu (v BL* kraji)	Zvyšovanie kvality výskumných pracovísk a podpora excelentného výskumu (v BL kraji) s dôrazom na oblasti so strategickým významom pre ďalší rozvoj hospodárstva a spoločnosti.	229 826	102	102	26 492	11,5
4. Podpora výskumu a vývoja v Bratislavskom kraji							
2. Podpora výskumu a vývoja	2.2, 4.2 Prenos poznatkov a technológií získaných výskumom a vývojom do praxe (v BL kraji)	Zvyšovanie miery spolupráce výskumno-vývojových inštitúcií (v BL kraji) so spoločenskou a hospodárskou praxou prostredníctvom prenosu poznatkov a technológií, a tým prispievanie k zvyšovaniu hospodárskeho rastu regiónov a celého Slovenska.	459 652	219	211	40 758	8,87
4. Podpora výskumu a vývoja v Bratislavskom kraji							

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z operačného programu a správy o aktuálnom stave čerpania.

Zo 603 predložených projektov zameraných na prenos poznatkov a technológií získaných výskumom a vývojom do praxe bolo ku koncu januára schválených 219 projektov v celkovej hodnote 290,86 mil. €. Z uvedeného počtu schválených projektov sa zazmluvnilo 211 projektov v hodnote 282,69 mil. €. Celkový objem finančných prostriedkov vyčlenených pre roky 2007–2013 na podporu projektov v rámci opatrení 2.2 a 2.4 predstavuje 459,6 mil. €, z ktorých sa zatiaľ vyčerpalo 40,76 mil. €, čo predstavuje 8,87% z celkového rozpočtu vyčleneného pre podporu aktivít uvedených dvoch prioritných osí⁵.

Posledným operačným programom, prostredníctvom ktorého je možné získať finančné prostriedky na podporu inovačných aktivít z ERDF, je **Operačný program**

⁵ MVaRR SR, Stav implementácie štrukturálnych fondov podľa operačných programov, priorit a opatrení pre programovacie obdobie 2007–2013 k 31. 1. 2011.

Bratislavský kraj. Tento operačný program je tvorený tromi prioritnými osami, pričom pre potreby tohto príspevku je postačujúce zaoberať sa len 2. prioritnou osou s názvom „Vedomostná ekonomika“. Jej cieľom je podporiť konkurencieschopnosť regiónu prostredníctvom podpory inovácií a prístupu k informačno-komunikačným technológiám najmä v oblasti malého a stredného podnikania⁶. Opatrenie prioritnej osi, jeho špecifický cieľ, počet schválených, zazmluvnených projektov a reálne čerpanie finančných prostriedkov je uvedené v tabuľke 3.

Z celkového rozpočtu 102 mil. € vyčleneného z ERDF a zo štátneho rozpočtu na realizáciu projektov v rámci Operačného programu Bratislavský kraj v období 2007–2013 tvoria zdroje určené pre podporu prvého opatrenia druhej prioritnej osi 23%, t.j. 23,6 mil. €. K 31. 1. 2011 bolo v rámci prvého opatrenia podporujúceho inovácie a technologické transfery podaných 145 projektov, z ktorých 52 bolo schválených v celkovej sume 9,93 mil. €. Z nich len jeden projekt nebol doposiaľ zazmluvnený. Celková hodnota zazmluvnených projektov predstavovala 9,9 mil. €⁷. Na základe dostupných údajov je možné konštatovať, že k uvedenému dátumu sa krajine podarilo vyčerpať 29,82% z celkového rozpočtu vyčleneného pre podporu prvého opatrenia druhej prioritnej osi (tabuľka 3).

Tabuľka 3
Prioritná os Operačného programu Bratislavský kraj

Prioritná os programu	Názov opatrenia	Špecifický cieľ opatrenia	Celkový rozpočet (v tis. €)	Schválené projekty (počet)	Zazmluvnené projekty (počet)	Certifikované výdavky (v tis. €)	% využitia zdrojov
2. Vedomostná ekonomika	2.1 Inovácie a technologické transfery	Výrazne zvýšiť všetky typy inovácií v podnikateľskej sfére, podporiť zavádzanie progresívnych technológií, a tým zabezpečiť dlhodobú konkurencieschopnosť MSP a vysoký rast ich produktivity.	23 662	52	51	5 632	29,82

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z operačného programu a správy o aktuálnom stave čerpania.

Celková výška finančných prostriedkov vyčlenená na podporu aktivít stanovených vo všetkých operačných programoch Slovenskej republiky pre roky 2007–2013 je vo výške 13 429 mil. €. Tieto finančné prostriedky pochádzajú zo štátneho rozpočtu

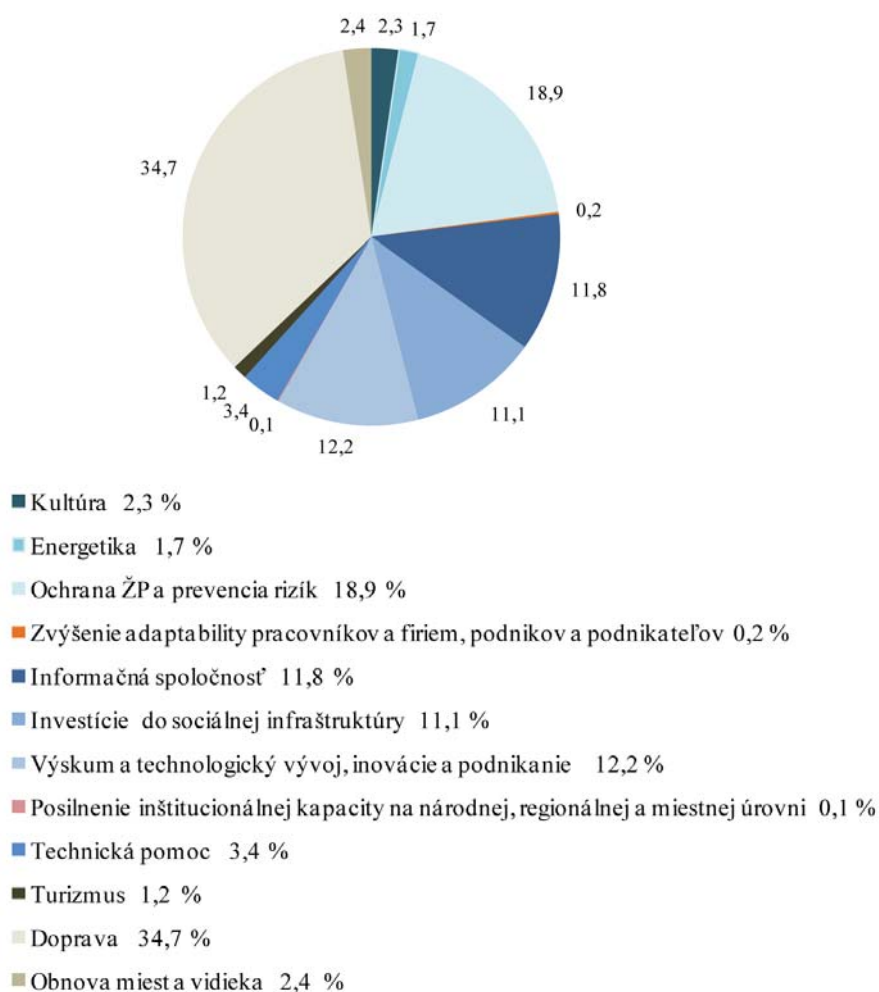
⁶ MVaRR SR, Operačný program Bratislavský kraj.

⁷ MVaRR SR, Stav implementácie štrukturálnych fondov podľa operačných programov, priorit a opatrení pre programovacie obdobie 2007–2013 k 31. 1. 2011.

a z troch fondov EÚ, t.j. z ERDF, ESF a Kohézneho fondu. Zo sumy 9 861 mil. €, ktorá predstavuje súčet finančných prostriedkov vyčlenených z ERDF a Kohézneho fondu, majú výdavky na podporu oblasti *Výskum a technologický vývoj, inovácie a podnikanie* v tomto rozpočtovom období tvoriť len 12,2% (obrázok 1). Najviac finančných prostriedkov je z uvedených fondov vyčlenených pre oblasť *Doprava* (až 34,7%) a pre oblasť *Ochrana životného prostredia a prevencia rizík* (18,9%).

Obrázok 1

Rozdelenie finančných prostriedkov vyčlenených pre jednotlivé oblasti z ERDF a KF pre všetky operačné programy Slovenskej republiky

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov Európskej komisie.⁸

8 European Commission, Slovakia, Cohesion Policy 2007–2013.

K 31. 1. 2011 bolo v rámci všetkých operačných programov predložených 17 566 projektov, z ktorých bolo schválených 6 430 projektov v celkovej sume 8 532 mil. €. Z uvedeného počtu projektov sa zazmluvnilo celkom 5 708 projektov v hodnote 7 802 mil. €. Na ich realizáciu sa doposiaľ využili finančné prostriedky predstavujúce 13,24% z celkového objemu finančných prostriedkov vyčleneného pre podporu všetkých operačných programov NSRR Slovenskej republiky⁹.

2. Využívanie štrukturálnych fondov EÚ na financovanie inovačných aktivít v Českej republike

Tak ako Slovenská republika, aj Česká republika mala možnosť čerpať finančné prostriedky zo štrukturálnych fondov EÚ už v predchádzajúcom programovacom období. Podľa zverejnení Ministerstva financií Českej republiky využívala krajina prostriedky poskytnuté fondmi ERDF, ESF, EAGGF a FIFG v skrátenom programovacom období, t.j. v období rokov 2004–2006 na 99,54%¹⁰. To znamená, že z celkového rozpočtu vyčleneného pre krajinu v uvedených rokoch bolo využitých **1 684, 7 mil. €**.

V súčasnosti sa na podpore inovačných aktivít českých podnikov v značnej miere podieľajú prostriedky zo štrukturálnych fondov EÚ, konkrétne prostriedky z ERDF a ESF. V súčasnom programovacom období má krajina vypracovaný Národný strategický referenčný rámec, ktorý pozostáva z viacerých operačných programov, pričom problematikou inovácií sa zaoberajú dva z nich, a to Operačný program Výskum a vývoj pre inovácie a Operačný program Podnikanie a inovácie.

Hlavným cieľom **Operačného programu Výskum a vývoj pre inovácie** je posilnenie výskumného, vývojového a inovačného potenciálu Českej republiky, ktorý prispeje k rastu, konkurencieschopnosti a k vytváraniu vysoko kvalifikovaných pracovných miest tak, aby sa české regióny stali významnými miestami koncentrácie týchto aktivít v Európe¹¹. Na jeho podporu vyčlenila EÚ pre roky 2007–2013 finančné prostriedky vo výške 2 070 mil. €.

Operačný program pozostáva z piatich prioritných osí, pričom prvé tri, t.j. *Európske centrá excelentnosti*, *Regionálne výskumné a vývojové centrá* a *Komercializácia a popularizácia výskumu a vývoja*, sú z hľadiska sledovanej problematiky najdôležitejšie. Popis uvedených prioritných osí obsahuje tabuľka 4.

Aktivity naplánované v tomto operačnom programe sú v sledovanom období financované z prostriedkov ERDF a z národných zdrojov. Miera spolufinancovania z ERDF je vo výške 85%, čo znamená, že krajina sa na financovaní aktivít podieľa len 15%. Na podpore sa vôbec nepodieľajú súkromné zdroje, takže všetky zdroje patria do kategórie verejných zdrojov. Objem finančných prostriedkov vyčlenených pre podporu aktivít v rámci Operačného programu Výskum a vývoj pre inovácie v priebehu rokov 2007–2013 je vo výške 2 436 mil. €, z ktorých 1 864 mil. € je vyčlenených pre podporu uvedených troch prioritných osí.

9 MVAR SR, Stav implementácie štrukturálnych fondov podľa operačných programov, priorit a opatrení pre programovacie obdobie 2007–2013 k 31. 1. 2011.

10 Ministerstvo financií ČR, www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/tiskove_57719.html?year=2010.

11 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, Operační program Výzkum a vývoj pro inovace 2007–2013.

K 3. 2. 2011 bolo v rámci analyzovaných prioritných osí podaných 173 projektov, z ktorých bolo schválených len 33 projektov v rámci prvej a druhej prioritnej osi operačného programu v celkovej sume 633 mil. €¹² (tabuľka 4).

Tabuľka 4

Vybrané prioritné osi Operačného programu Výskum a vývoj pre inovácie

Prioritná os programu	Názov opatrenia	Špecifický cieľ opatrenia	Celkový rozpočet (v tis. €)	Projekty v schvaľovacom procese (počet)	Zazmluvnené projekty (počet)	Certifikované výdavky (v tis. €)	% využitia zdrojov
1. Európske centrá excelentnosti	1.1. Európske centrá excelentnosti	Vytvorenie obmedzeného počtu špičkových centier s vysoko kvalitnou VaV infraštruktúrou, ktoré budú schopné zapojiť sa do medzinárodnej spolupráce a vytvárať poznatky využiteľné v praxi.	806 349	5	3	0	0
2. Regionálne VaV centrá	2.1. Regionálne VaV centrá	Zaistenie regionálnych VaV kapacít určených pre tvorbu a prenos poznatkov a posilnenie spolupráce VaV inštitúcií s praxou.	806 349	3	30	609,9	0,054
3. Komerčializácia a popularizácia VaV	3.1. , 3.2. Komerčializácia a informovanosť o výsledkoch výskumných organizácií a ochrana ich duševného vlastníctva	Zaistenie podmienok pre transfer technológií, ochranu, šírenie a uplatnenie výsledkov VaV, dostupnosť vedeckých informácií a zefektívnenie VaV politiky.	250 919	18	0	0	0

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z operačného programu a správy o aktuálnom stave čerpania.

12 Prepočítané kurzom 1€ = 24,25 CZK.

Od začiatku programovacieho obdobia až po súčasnosť sa na realizáciu 30 zazmluvnených projektov v rámci opatrenia *Regionálne výskumné a vývojové centrá* využilo len 0,433 mil. €, čo predstavuje 0,054% z celkového objemu finančných prostriedkov vyčlenených pre danú prioritnú os. Keďže v ostatných dvoch analyzovaných oblastiach neboli doposiaľ realizované žiadne výdavky, čerpanie finančných prostriedkov je od začiatku sledovaného obdobia nulové¹³.

K uvedenému dátumu nedošlo k ukončeniu žiadneho realizovaného projektu v rámci prvých troch prioritných osí a ich opatrení.

Globálnym cieľom **Operačného programu Podnikanie a inovácie** je zvýšiť konkurencieschopnosť českej ekonomiky do konca programovacieho obdobia a priblížiť inovačnú výkonnosť sektora priemyslu a služieb úrovni popredných priemyselných európskych krajín¹⁴. Tento operačný program obsahuje 7 prioritných osí rozdeľujúcich program na logické celky, pričom pre oblasť podpory inovačných aktivít sú najdôležitejšie dve z nich, a to 4. prioritná os *Inovácie* a 5. prioritná os *Prostredie pre podnikanie a inovácie*.

Celkový objem finančných prostriedkov vyčlenených Európskou úniou v rámci fondu ERDF a zo štátneho rozpočtu na podporu tohto operačného programu pre roky 2007–2013 je 3 585,7 mil. €. Z uvedenej sumy by malo 25,7% finančných prostriedkov smerovať na podporu projektov *4. prioritnej osi* a mali by byť využité na ochranu práv priemyselného vlastníctva, zvýšenie technických a úžitkových hodnôt výrobkov, služieb a technológií, na zavedenie nových metód organizácie firemných procesov a spoluprácu s firmami a verejnými inštitúciami, ale aj na vznik a rozšírenie vývojového centra zameraného na výskum, vývoj a inovácie výrobkov a technológií.

K 03. 2. 2011 bolo v rámci uvedenej prioritnej osi podaných 1 873 projektov, z ktorých 503 je vo schvaľovacom procese a 904 projektov v celkovej výške 400,56 mil. € bolo zazmluvnených¹⁵. Skutočne realizované výdavky vo 4. prioritnej osi predstavujú 4,2% celkových zdrojov vyčlenených na podporu projektov v danej oblasti (tabuľka 5).

Od začiatku programovacieho obdobia až po súčasnosť bolo v rámci tejto prioritnej osi ukončených 199 projektov.

13 Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Měsíční monitorovací zpráva o průběhu čerpání Strukturálních fondů.

14 Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, Operační program Podnikání a inovace.

15 Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Měsíční monitorovací zpráva o průběhu čerpání Strukturálních fondů.

Tabuľka 5

Vybrané prioritné osi Operačného programu Podnikanie a inovácie

Prioritná os programu	Názov opatrenia	Špecifický cieľ opatrenia	Celkový rozpočet (v tis. €)	Projekty v schvaľovacom procese (počet)	Zazmluvnené projekty (počet)	Certifikované výdavky (v tis. €)	% využitia zdrojov
4. Inovácie	4.1. Zvyšovanie inovačnej výkonnosti podnikov 4.2. Kapacity pre priemyselný výskum a vývoj	Posilniť inovačnú aktivitu podnikov (zavedenie inovácií technológií, výrobkov a služieb).	922 239	503	904	39 018	4,2
5. Prostredie pre podnikanie a inovácie	5.1. Platformy spolupráce 5.2. Infraštruktúra pre rozvoj ľudských zdrojov 5.3. Infraštruktúra pre podnikanie	Povzbudiť spoluprácu priemyselného sektora so subjektmi z oblasti VaV, skvalitniť infraštruktúru pre priemyselný výskum, technologický vývoj a inovácie, zefektívniť využitie ľudského potenciálu v priemysle a skvalitniť podnikateľské infraštruktúru.	1 081 171	214	749	27 690	2,6

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z operačného programu a správy o aktuálnom stave čerpania.

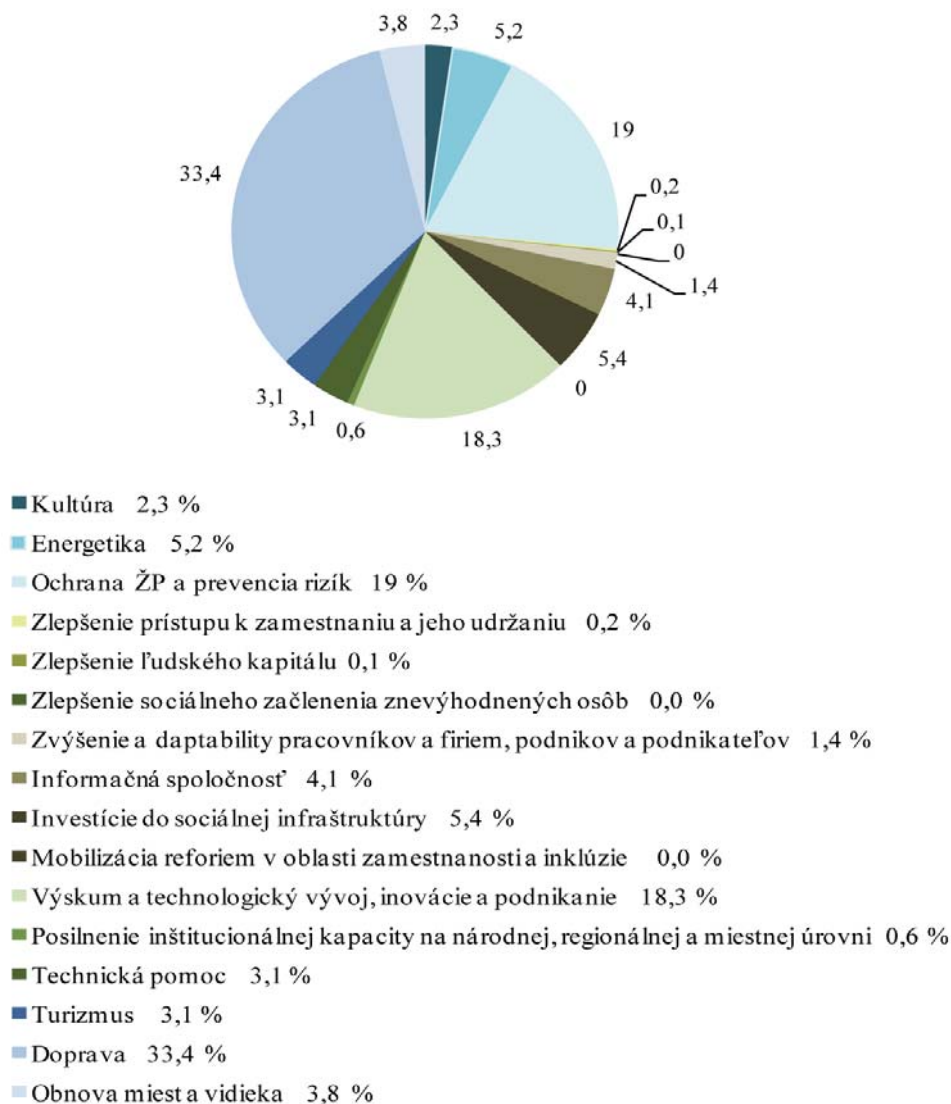
Finančné prostriedky vyčlenené na realizovanie 5. prioritnej osi predstavujú 30,1% z celkového rozpočtu operačného programu. Tieto prostriedky by mali byť využité na podporu tvorby a rozvoja územne koncentrovaných odvetvových a odborových zoskupení podnikateľských subjektov, vedecko-výskumných, vzdelávacích a iných podporných inštitúcií, na podporu zapojenia českých výskumných inštitúcií a podnikov do medzinárodných platforiem, na zariadenie a rozvoj podnikateľských inkubátorov a inovačných centier a pod.

Skutočné využitie finančných prostriedkov k 03. 2. 2011 v rámci tejto prioritnej osi zachytáva tabuľka 5, t.j. 2,6% z celkového rozpočtu vyčleneného pre tvorbu prostredia pre podnikanie a inovácie, čo predstavuje 27,69 mil. €. K uvedenému dátumu bolo podaných 1 187 projektov, z ktorých uspelo a bolo zazmluvnených 749 projektov

v celkovej hodnote 393,7 mil. €. Od začiatku programovacieho obdobia až po súčasnosť bolo v rámci tejto prioritnej osi ukončených 169 projektov.

Obrázok 2

Rozdelenie finančných prostriedkov vyčlenených pre jednotlivé oblasti z ERDF a KF pre všetky operačné programy Českej republiky

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov Európskej komisie. ¹⁶

¹⁶ European Commission, Czech Republic, Cohesion Policy 2007–2013.

Celkový objem finančných prostriedkov vyčlenených z fondov EÚ a zo štátneho rozpočtu pre roky 2007–2013 na podporu všetkých operačných programov NSRR Českej republiky je vo výške 31 036 mil. €. Prostriedky z EÚ sú tak ako v Slovenskej republike rozdelené do troch fondov. Z ERDF by mali v uvedenom období plynúť celkové zdroje vo výške 13 709 mil. €, z ESF 3 774 mil. € a z Kohézneho fondu 8 819 mil. €.

Suma 22 528 mil. € predstavuje súčet finančných prostriedkov z ERDF a Kohézneho fondu, ktoré sa rozdeľujú do viacerých oblastí na podporu aktivít všetkých operačných programov vymedzených v NSRR krajiny. Z uvedenej sumy tvoria zdroje pre podporu oblasti Výskum a technologický vývoj, inovácie a podnikanie 18,3% (obrázok 2). Podobne ako v Slovenskej republike, aj tu je väčší objem finančných prostriedkov vyčlenených pre oblasť Doprava a oblasť Ochrana životného prostredia a prevencia rK 03. 2. 2011 bolo v Českej republike v rámci všetkých operačných programov podaných spolu 59 292 projektov, z ktorých uspelo a bolo zazmluvnených 24 445 projektov v celkovej sume 17 482,8 mil. € a 9 903 projektov je vo schvaľovanom procese. Aj táto krajina zatiaľ nevyužíva finančné prostriedky vyčlenené na podporu projektov v súčasnom programovacom v dostatočnej miere. K uvedenému dátumu sa vyčerpalo 11,8% z celkového rozpočtu, t.j. 3 672,9 mil. €.

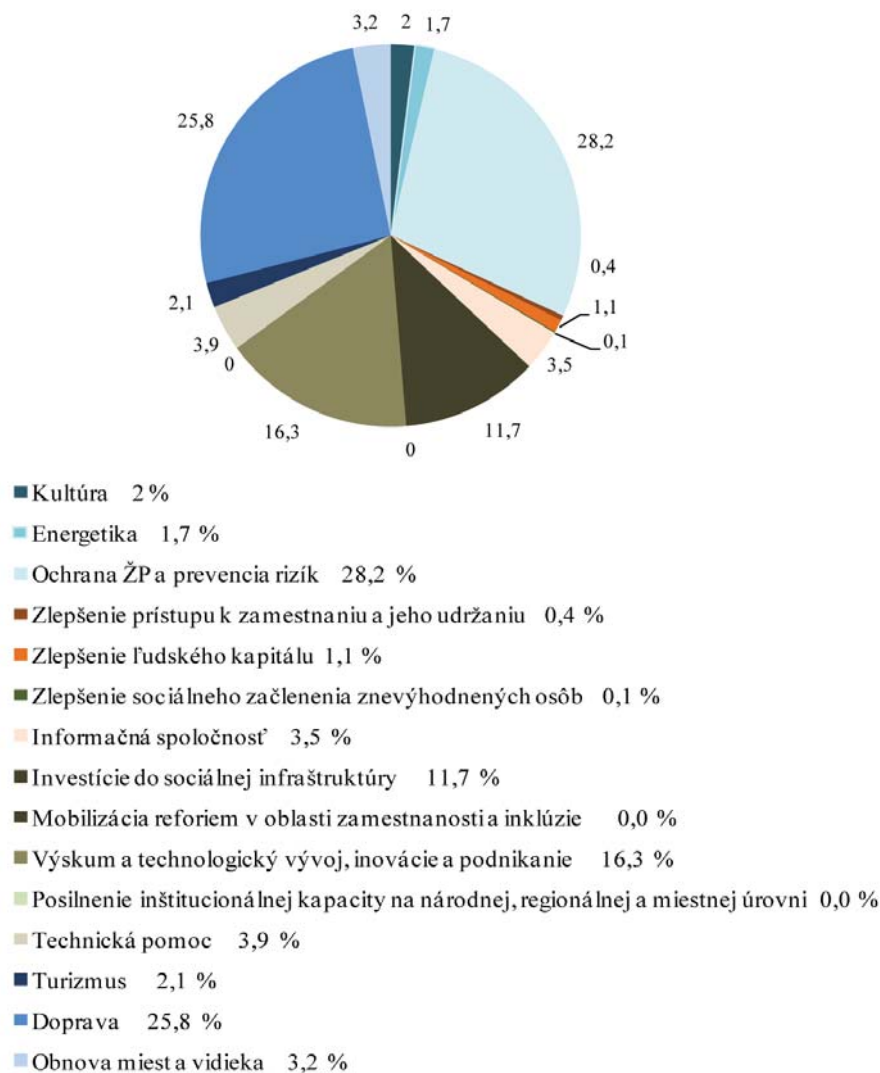
3. Využívanie štrukturálnych fondov EÚ na financovanie inovačných aktivít v Maďarsku

Tak ako predchádzajúce analyzované krajiny V4, aj Maďarsko malo možnosť čerpať finančné prostriedky zo štyroch fondov EÚ, a to z ERDF, ESF, EAGGF a FIFG, už v predchádzajúcom skrátenom programovacom období. Celkový objem finančných prostriedkov vyčlenených z Európskej únie pre túto krajinu predstavoval 2 025 mil. €. Úroveň skutočného vyčerpania finančných prostriedkov v období rokov 2004–2006 sa nám nepodarilo zistiť.

V priebehu rokov 2007–2013 má Maďarsko naďalej možnosť čerpať finančné prostriedky z troch fondov EÚ vo výške 22 890 mil. €, pričom 12 649,7 mil. € poskytuje fond ERDF, 3 629 mil. € ESF a zvyšných 8 642 mil. € Kohézny fond. Financovanie rozličných aktivít operačných programov z ERDF a KF uvádza nasledujúci graf (obrázok 3), na základe ktorého je možné konštatovať, že EÚ poskytne v sledovanom období najviac zdrojov pre oblasť *Ochrana životného prostredia a prevencia rizík*, a to 28,2% z celkových zdrojov a pre oblasť *Doprava* 25,8% celkových zdrojov. Do nami sledovanej oblasti, t.j. *Výskum a technologický vývoj, inovácie a podnikanie*, by sa malo investovať 16,3% prostriedkov poskytnutých z ERDF.

Obrázok 3

Rozdelenie finančných prostriedkov vyčlenených pre jednotlivé oblasti z ERDF a KF pre všetky operačné programy Maďarska

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov Európskej komisie.¹⁷

Národný strategický referenčný rámec Maďarska je tvorený väčším počtom operačných programov, pričom základný operačný program podporujúci ekonomický rozvoj, výskum a vývoj, inovačné aktivity v Maďarsku je **Operačný program Ekono-**

¹⁷ European Commission, Hungary, Cohesion Policy 2007–2013.

mický rozvoj. Jeho globálnym cieľom je podpora trvalého rastu maďarskej ekonomiky prostredníctvom posilnenia konkurencieschopnosti odvetvia výroby. Okrem spomenutej podpory výskumu a vývoja, inovačných kapacít a aktivít, program podporuje aj aktivity vzájomnej spolupráce, rozvoj firemných kapacít, podnikateľského prostredia a uľahčuje prístup malým a stredným podnikom k financiám¹⁸.

Program je tvorený 5 prioritnými osami, pričom pre potreby tohto príspevku je dôležitá prvá os s názvom *Výskum, vývoj a inovácie pre povzbudenie konkurencieschopnosti*. Jej cieľom je:

- a) posilniť podnikový výskum, vývoj a inovačné aktivity,
- b) zlepšiť využitie výskumných kapacít a výsledkov,
- c) podporiť spoluprácu medzi jednotlivými subjektmi v oblasti výskumu, vývoja a inovácií.

Na podporu všetkých prioritných osí operačného programu je v súčasnom programovom období vyčlenených z ERDF a z národných zdrojov 2 936 mil. €. Z tejto sumy tvoria zdroje poskytnuté ERDF 85%, čo predstavuje sumu 2 496 mil. €. Zvyšné prostriedky pochádzajú zo štátneho rozpočtu. Najvyššia suma vo výške 990,6 mil. € plyní do prvej prioritnej osi, ktorá je z pohľadu inovácií a inovačnej aktivity podnikov najdôležitejšia. Financie sú určené na podporu schválených projektov z danej oblasti.

K 03. 2. 2011 bolo v rámci Operačného programu Ekonomický rozvoj implementovaných 7 973 projektov v celkovej sume 913,4 mil. €¹⁹. Zatiaľ sa však podarilo vyčerpať 450,7 mil. €, čo predstavuje 15,35% využitie finančných prostriedkov vyčlenených EÚ a štátnym rozpočtom²⁰.

Z celkového počtu 15 operačných programov Národného strategického referenčného rámca Maďarska je 7 orientovaných na konkrétne regióny krajiny. Každý z týchto programov sa v prvej prioritnej osi venuje problematike ekonomického rozvoja príslušného regiónu, v ktorom výskum, vývoj a inovačný potenciál tvoria základ konkurencieschopnosti a rozvoja regiónu.

Tabuľka 6 obsahuje popis prioritnej osi zaoberajúcej sa podporou regionálneho rozvoja a inovačnej aktivity v každom regionálnom operačnom programe, celkové zdroje vyčlenené pre financovanie týchto aktivít, počet realizovaných projektov a percentuálne využitie zdrojov k 03. 2. 2011.

Na základe údajov z tabuľky je možné konštatovať, že niektoré regióny využívajú im vyčlenené zdroje na podporu inovatívnosti ekonomiky v dostatočnej miere, napr. Stredné Maďarsko doposiaľ vyčerpal 23,19% a Južné Zadunajsko 15,39% finančných prostriedkov vyčlenených na podporu aktivít danej prioritnej osi. Stredné Maďarsko sa vyznačuje aj najvyšším balíkom finančných prostriedkov pridelených na podporu prioritnej osi a najvyšším počtom realizovaných projektov. Využívanie zdrojov v siedmych sledovaných regiónoch sa pohybuje v rozmedzí od 9,00% do 23,19%.

18 European Commission, Operational Programme Economic Development.

19 Prepočítané kurzom 1€ = 278,39 HUF.

20 National Development Agency In Hungary.

Tabuľka 6

Podpora inovačných aktivít v rámci jednotlivých operačných programov v €

Názov Operačného programu	Prioritné osi programov orientované na inovácie	Špecifický cieľ prioritnej osi	Celkové zdroje pre prioritnú os	Realizované projekty	Realizované výdavky	% využitia zdrojov
1. Západný Pannon	1. Regionálny ekonomický rozvoj	Ekonomika založená na miestnych inovačných zdrojoch a podnikových sieťach.	83 888 788	61	9 806 387	11,70
2. Južná Veľká Nížina	1. Regionálny ekonomický rozvoj	Zvýšenie konkurencieschopnosti ekonomiky regiónu, podpora zmien v štruktúre ekonomiky založenej na inováciách.	152 842 951	69	13 721 757	9,00
3. Severná Veľká Nížina	1. Regionálny ekonomický rozvoj	Posilnenie sektora MSP v regióne prostredníctvom vzdelávania o inovačnom vývoji, službách a nových technológiách.	164 991 398	70	15 086 749	9,14
4. Stredné Maďarsko	1. Regionálny ekonomický rozvoj	Posilnenie výskumných, vývojových a inovačných aktivít.	478 487 863	2 334	110 959 445	23,19
5. Severné Maďarsko	1. Vytvorenie konkurencieschopnej miestnej ekonomiky	Zabezpečenie šírenia nových postupov pre vývoj výrobkov a technológií prostredníctvom spolupráce medzi podnikmi a miestnymi R&D centrami za účelom zlepšenia inovačných schopností podnikov.	154 076 609	72	16 990 553	11,03
6. Stredné Zadunajsko	1. Regionálny ekonomický rozvoj	Vytvorenie inovatívneho a konkurencieschopného ekonomického prostredia.	92 620 676	55	9 375 337	10,12
7. Južné Zadunajsko	1. Konkurencieschopná ekonomika založená na rozvoji	Experimentálne akcie a programy na podporu regionálnych inovácií.	87 316 684	69	13 434 391	15,39

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa operačných programov a National Development Agency of Hungary.

4. Využívanie štrukturálnych fondov EÚ na financovanie inovačných aktivít v Poľsku

V období rokov 2004–2006 mala krajina možnosť čerpať finančné prostriedky zo štyroch fondov EÚ. Rozpočet týchto fondov bol stanovený na 8 409,7 mil. €. V porovnaní so Slovenskou republikou bol vyšší nielen objem vyčlenených prostriedkov, ale vyššie bolo aj ich reálne čerpanie, t.j. 98,4%.

Krajina má v súčasnom programovacom období možnosť čerpať finančné prostriedky z fondov EÚ v rámci viacerých operačných programov. Pre potreby tohto príspevku je postačujúce zaoberať sa jediným, a to **Operačným programom Inovačná ekonomika**, ktorý je z pohľadu inovácií najdôležitejší. Jeho hlavným cieľom je rozvoj poľského hospodárstva založeného na inovačných podnikoch. Zameriava sa na zvýšenie počtu inovácií prostredníctvom zvýšenia výdavkov na výskum a vývoj, ako aj na podporu potenciálu podnikania. Program podporuje inovatívnosť prinajmenšom na národnej úrovni. Inovačné aktivity na miestnej a regionálnej úrovni budú podporené a propagované prostredníctvom regionálnych operačných programov²¹.

Operačný program Inovačná ekonomika je tvorený 9 prioritnými osami. Pomenovanie jednotlivých osí a ich ciele sú uvedené v predchádzajúcej tabuľke 7.

Tabuľka 7

Prioritné osi Operačného programu Inovačná ekonomika

Prioritná os programu	Cieľ prioritnej osi
1. Výskum a vývoj nových technológií	Zvýšiť úlohu vedného sektora prostredníctvom výskumných a vývojových aktivít v smeroch považovaných za priority pre sociálny a ekonomický rozvoj.
2. Infraštruktúra výskumu a vývoja	Zvýšiť konkurencieschopnosť poľskej vednej oblasti prostredníctvom konsolidácie a modernizácie vedeckého výskumu a IT infraštruktúry najlepších vedeckých subjektov v Poľsku.
3. Kapitál pre inovácie	a) Zvýšiť počet podnikov pracujúcich na základe inovatívnych riešení. b) Uľahčiť prístup k externým formám financovania inovatívnych podnikov.
4. Investície do inovatívnych podnikov	Zvýšiť úroveň konkurencieschopnosti podnikov prostredníctvom aplikácie nových riešení.
5. Šírenie inovácií	a) Poskytovať pomoc podnikateľom s vysokou kvalitou služieb a podporiť rozvoj infraštruktúry za účelom posilnenia ich inovačného potenciálu. b) Posilniť konkurenčnú pozíciu podnikov prostredníctvom rozvoja kooperačných vzťahov.
6. Poľská ekonomika na medzinárodnom trhu	Zlepšenie obrazu Poľska ako atraktívneho ekonomického partnera, ako miesto, kde sa môžu tvoriť dobré obchodné kontakty a ako dobré miesto pre investície, ekonomické aktivity a rozvoj služieb v cestovnom ruchu.
7. Informačná spoločnosť – zavedenie elektronickej administrácie	Zlepšiť podmienky vykonávania ekonomických aktivít prostredníctvom zvyšovania dostupnosti verejných informačných zdrojov a verejných služieb v digitálnej podobe pre občanov a podniky.

21 Ministry of Regional Development Poland: Operational Programme Innovation Economy 2007–2013.

Prioritná os programu	Cieľ prioritnej osi
8. Informačná spoločnosť – zvýšenie inovatívnosti ekonomiky	Stimulovať rozvoj digitálnej ekonomiky prostredníctvom podpory tvorby nových inovatívnych e-služieb, inovatívnych elektronických riešení pre podnikanie a redukovať technologické, ekonomické a psychologické bariéry pre využívanie služieb v spoločnosti.
9. Technická pomoc	Zabezpečiť podporu riadenia operačného programu Inovačná ekonomika, implementáciu a monitorovanie procesov a zabezpečiť, aby fondy Spoločenstva a národné zdroje boli použité efektívne a v súlade so zákonom.

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z operačného programu..

Každá z uvedených osí sa určitým spôsobom orientuje na podporu inovačnej výkonnosti krajiny, inovatívnosti poľských podnikov. Na ich podporu je pre obdobie rokov 2007–2013 vyčlenených 9 711 mil. €, ktoré predstavujú celkové verejné zdroje financovania aktivít operačného programu. Spolufinancovanie Európskou úniou (z ERDF) je vo výške 8 255 mil. €, čo predstavuje 85% podiel na celkových zdrojoch. Národné zdroje tvoria zvyšných 15%, t.j. 1 457 mil. € a pochádzajú zo štátneho rozpočtu. Najviac finančných prostriedkov je vyčlenených na podporu investovania do podnikov s inovačným potenciálom (tabuľka 8).

Tabuľka 8

Podpora inovačných aktivít v rámci Operačného programu Inovačná ekonomika

Prioritná os programu	Celkový rozpočet (v tis. €)	Schválené projekty (počet)	Realizované výdavky (v tis. €)	% využitia zdrojov
1. Výskum a vývoj nových technológií	1 299 271	800	250 931	19,31
2. Infraštruktúra výskumu a vývoja	1 299 271	122	232 814	17,92
3. Kapitál pre inovácie	340 000	133	94 060	27,66
4. Investície do inovatívnych podnikov	3 429 710	1 093	473 196	13,80
5. Šírenie inovácií	398 998	136	48 734	12,21
6. Poľská ekonomika na medzinárodnom trhu	410 633	1 541	17 342	4,22
7. Informačná spoločnosť – zavedenie elektronickej administrácie	788 235	27	153 637	19,49
8. Informačná spoločnosť – zvýšenie inovatívnosti ekonomiky	1 415 865	2 142	68 771	4,86
9. Technická pomoc	329 647	96	38 246	11,60
Spolu	9 711 630	6 090	1 377 730	14,19

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov zo správy o aktuálnom stave čerpania.

Tabuľka zachytáva okrem celkového objemu finančných prostriedkov vyčlenených pre podporu jednotlivých prioritných osí operačného programu, aj počet schválených projektov a skutočný stav čerpania finančných prostriedkov k 28. 2. 2011. Do

uvedeného dátumu bolo v Poľsku v rámci operačného programu Inovačná ekonomika schválených 6 090 projektov v celkovej sume 6 617 mil. €²². Na ich realizáciu sa doposiaľ využilo 1 377,7 mil. €, čo predstavuje 14,19% z celkového objemu finančných prostriedkov vyčlenených pre plnenie cieľov operačného programu²³.

Najviac finančných prostriedkov je vyčlenených pre 4. prioritnú os, avšak reálne využitie týchto zdrojov je nižšie ako pri prioritných osiach s nižším objemom vyčlenených finančných prostriedkov. Takmer 28% zdrojov je vyčerpaných v rámci 3. prioritnej osi, v ktorej je paradoxne objem vyčlenených finančných prostriedkov na celé programovacie obdobie druhé najnižšie.

V súčasnom programovacom období, t.j. v období rokov 2007–2013, má krajina vypracovaný vlastný Národný strategický referenčný rámec pozostávajúci z viacerých operačných programov. Celkový objem finančných prostriedkov vyčlenených EÚ na podporu týchto programov je vo výške 66 553 mil. €. Z uvedenej sumy tvoria zdroje z ERDF približne polovicu, t.j. 33 338 mil. €, zdroje z ESF 9 707 mil. € a z KF 22 176 mil. €. Okrem toho sa na podporu operačných programov Poľska vyčlenilo 11 900 mil. € z národných verejných zdrojov a 6 400 mil. € zo súkromných zdrojov.

Finančné prostriedky z ERDF a Kohézneho fondu sa majú podieľať na spolufinancovaní aktivít v rôznych oblastiach (obrázok 4). Jednou z týchto oblastí je aj oblasť zameraná na podporu *Výskumu a technologického rozvoja, inovácií a podnikania*, pre ktorú je vyčlenených 18,8% z celkového objemu finančných prostriedkov vyčlenených EÚ. Tak ako v Slovenskej a Českej republike, aj v Poľsku je vyčlenených najviac finančných prostriedkov z fondov EÚ pre oblasť *Doprava*.

Na základe dostupných údajov pre všetky operačné programy je možné súhrnne konštatovať, že ku koncu februára 2011 bolo v rámci všetkých operačných programov (vrátane regionálnych) predložených spolu 163 600 projektov, z ktorých uspelo a bolo schválených 52 751 projektov v celkovej sume 58 832 mil. €²⁴.

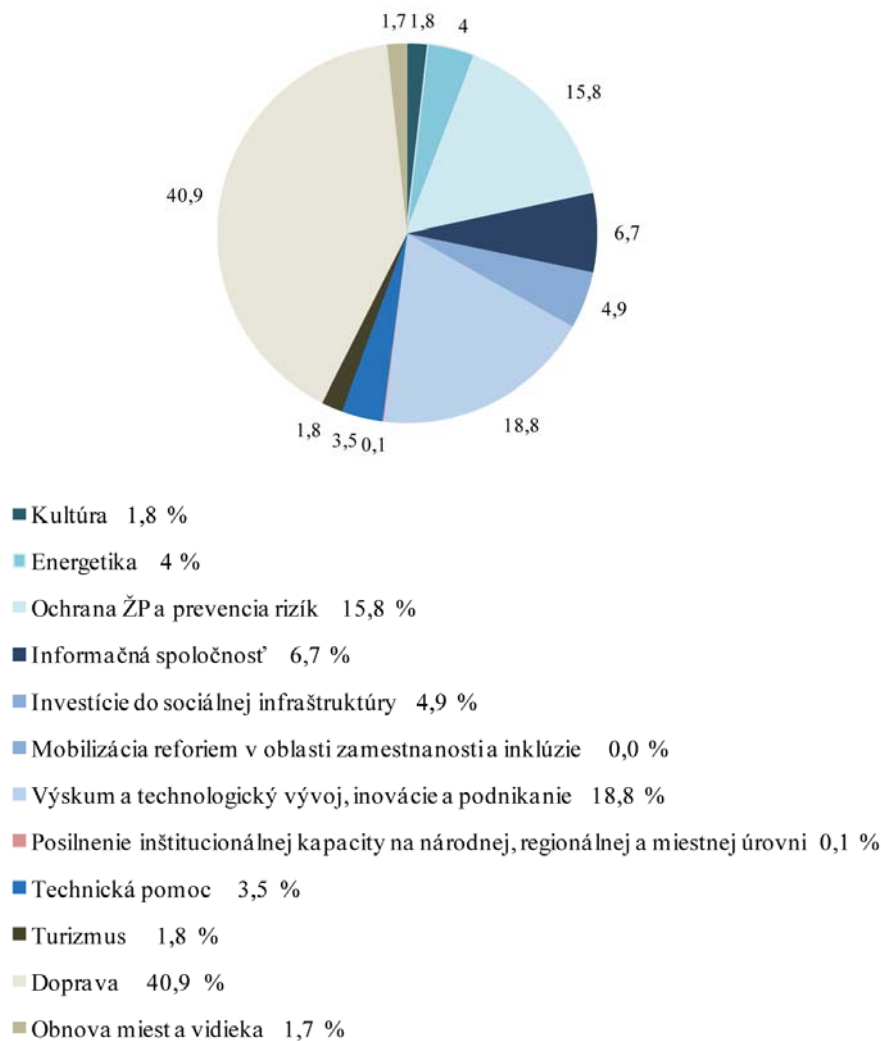
22 Prepočítané kurzom 1€ = 3,9706 PLN.

23 Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Poland, Stan realizacji PO IG na 28 lutego 2011.

24 Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Poland: Stan wdrażania krajowych i regionalnych programów operacyjnych realizowanych w ramach Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007–2013.

Obrázok 4

Rozdelenie finančných prostriedkov vyčlenených pre jednotlivé oblasti z ERDF a KF pre všetky operačné programy Poľska

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov Európskej komisie.²⁵

K 28. 2. 2011 boli skutočne realizované výdavky vo výške 17 906 mil. €, čo predstavuje 21,10% z celkového rozpočtu 84 853 mil. € vyčleneného pre roky 2007–2013.

²⁵ European Commission, Poland, Cohesion Policy 2007–2013.

Záver

Inovácie sa stávajú nevyhnutným predpokladom napredovania podnikov predovšetkým v súčasnom období pretrvávajúcich negatívnych dopadov finančnej a hospodárskej krízy. Na ich tvorbu a uvedenie na trh je však potrebné dostatočné množstvo finančných prostriedkov, ktorým v súčasnosti disponuje len málo podnikov. Nedostatok týchto zdrojov sa stáva brzdou ich inovačnej aktivity, oslabuje postavenie podnikov na trhu a znižuje ich konkurenčnú schopnosť. Problémom je aj neochota podnikateľských subjektov investovať do tvorby nových alebo zdokonaľovania už existujúcich produktov a služieb, pretože ide o vysoko rizikovú aktivitu s neistým výsledkom.

Nedostatok finančných prostriedkov sa prejavuje tak v oblasti súkromných zdrojov, ktorými môžu byť vlastné podnikové zdroje, rizikový kapitál, zdroje obchodných anjelov alebo využívanie leasingu, ako aj v oblasti verejných zdrojov, t.j. zdrojov zo štátneho rozpočtu, nedostatočné využívanie fondov EÚ a pod.

Príspevok sa venoval zhodnoteniu a porovnaniu čerpania finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ nielen v priebehu rokov 2004–2006 (v krajinách V4 okrem Maďarska), ale aj v súčasnom programovacom období, t.j. 2007–2013.

Každá z krajín V4 má vypracovaný vlastný Národný strategický referenčný rámec tvorený viacerými operačnými programami. V príspevku boli popísané len programy orientované na podporu výskumu, vývoja a inovácií v krajinách. Pre každý program bol vytýčený globálny cieľ, popísané boli aj prioritné osi programu a ich špecifické ciele, ale najmä percento využívania štrukturálnych fondov EÚ v jednotlivých krajinách. Na konci každého operačného programu bol uvedený celkový objem finančných prostriedkov vyčlenený pre podporu všetkých prioritných osí a aktuálny stav čerpania týchto prostriedkov.

Najväčší objem finančných prostriedkov na podporu všetkých aktivít vymedzených v jednotlivých NSRR vyčlenila EÚ v priebehu rokov 2007–2013 z krajín V4 pre Poľsko, t.j. 66 553 mil. €, z ktorých približne polovica plyní z fondu ERDF a Kohézneho fondu. Naopak, najmenej finančných prostriedkov je vyčlenených pre Slovenskú republiku (tabuľka 9). Naším zámerom však bolo sledovať podporu inovačných aktivít, výskumu a vývoja z jednotlivých štrukturálnych fondov EÚ a zistiť, či sa krajiny približujú vyspelým európskym krajinám zo skupiny inovačných lídrov, ktoré prioritne investujú do nami sledovanej oblasti a vynakladajú na jej podporu najmenej polovicu finančných prostriedkov vyčlenených z fondov Európskej únie pre súčasné programovacie obdobie.

Tabuľka 9

Porovnanie podielu výdavkov na podporu výskumu, technologického vývoja, inovácií a podnikania na celkových výdavkoch ERDF alebo Kohézneho fondu

	Celkový objem finančných prostriedkov vyčlenených na podporu aktivít operačných programov NSRR v krajinách V4 v mil. €	Z toho objem finančných prostriedkov poskytnutých z ERDF alebo KF v mil. €	Podiel výdavkov na podporu výskumu a technologického vývoja, inovácií a podnikania na celkových výdavkoch ERDF alebo KF
Slovenská republika	1 299 271	250 931	19,31
Česká republika	1 299 271	232 814	17,92
Poľsko	329 647	38 246	11,60
Maďarsko	9 711 630	1 377 730	14,19

Zdroj: Vlastné spracovanie.

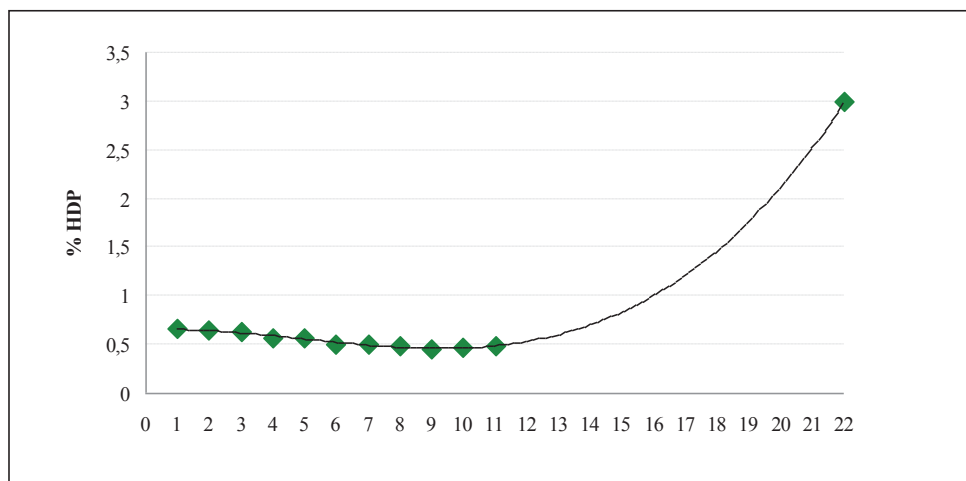
V krajinách V4 je sledovaná oblasť podporovaná necelými 20% vyčlenených zdrojov, pričom najmenšia hodnota tohto ukazovateľa je zaznamenaná v Slovenskej republike, a to len 12,2%. Nízky percentuálny podiel v krajinách V4 je aj dôsledkom toho, že podpora výskumu, technologického vývoja, inovácií a podnikania nie je prioritnou oblasťou krajín v programovacom období 2007–2013. Ich prioritou je oblasť *Doprava*, do ktorej smeruje najväčšia časť prostriedkov ERDF.

Krajiny V4 si uvedomujú, že v najbližších rokoch budú musieť koncentrovať väčšie množstvo peňažných prostriedkov práve do oblasti dobudovania dopravnej infraštruktúry a následne by sa ich prioritou mala stať oblasť výskumu, vývoja a inovácií. To by im umožnilo priblížiť sa úrovni vyspelých európskych krajín a skutočne dosiahnuť jeden z cieľov stratégie Európa 2020, t.j. úroveň investícií do výskumu a vývoja by mala do roku 2020 dosiahnuť 3% HDP. Tento cieľ nadväzuje na pôvodný cieľ Lisabonskej stratégie, podľa ktorého mali členské krajiny EÚ dosiahnuť stanovenú 3% hranicu do konca roku 2010.

Na základe doterajšieho vývoja je však možné konštatovať, že do konca roku 2010 sa podarilo naplniť tento cieľ len Švédsku a Fínsku. Teoreticky, ak by napríklad Slovenská republika chcela dosiahnuť cieľovú hodnotu do roku 2020, tempo rastu výdavkov na výskum a vývoj by malo v najbližších rokoch značne stúpať. Ťažko predpokladať veľké skokovité zmeny v danej oblasti, preto sa po rozsiahlych analýzach z nášho pohľadu javí ako najvhodnejšie zvoliť tempo rastu výdavkov, ktoré by sa riadilo napríklad polynomicou funkciou 3. radu v tvare:

$$y = 0,0006x^3 - 0,0091x^2 + 0,011x + 0,6561 \quad R^2 = 0,9997,$$

ktorej grafická interpretácia je uvedená na obrázku 5.

Obrázok 5**Predpokladaný nárast výdavkov na výskum a vývoj v SR na 3 % HDP do roku 2020***

* Upravené označenie rokov v grafe.²⁶

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z Eurostatu.

Ak by výdavky na výskum a vývoj mali v roku 2020 dosiahnuť 3% podiel na HDP, ich vývoj by musel zodpovedať hodnotám uvedeným v nasledujúcej tabuľke 10. Vychádzame pri tom z predpokladu, že v najbližších rokoch bude vplyvom doznievania hospodárskej krízy spôsob financovania obmedzený, ale postupne by podiel výdavkov na výskum a vývoj vo vzťahu k HDP mal narastať.

Tabuľka 10**Predpokladaný vývoj výdavkov na výskum a vývoj v SR ako % HDP do roku 2020**

Rok (označenie roka)	2010 (12)	2011 (13)	2012 (14)	2013 (15)	2014 (16)	2015 (17)	2016 (18)	2017 (19)	2018 (20)	2019 (21)	2020 (22)
Vývoj výdavkov na výskum a vývoj (% HDP)	0,51	0,58	0,67	0,80	0,96	1,16	1,40	1,70	2,04	2,43	2,88

Zdroj: Vlastné výpočty.

Súčasná situácia je však úplne iná. Takýto nárast výdavkov na výskum a vývoj, ktorý by v konečnom dôsledku podporil inovačné aktivity v krajine, je nereálny, pretože v období pôsobenia negatívnych dopadov hospodárskej krízy sa nedostatok finančných prostriedkov na inovačné aktivity neustále prehľbuje.

26	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12c	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22

Kríza veľmi negatívne ovplyvnila nosné odvetvia vo všetkých krajinách V4 (napríklad v Slovenskej republike je to automobilový a elektrotechnický priemysel). Jedným z najdôležitejších faktorov zmierňujúcim negatívne dopady krízy by mali byť práve inovácie. Podporujú ekonomický rast a zvyšovanie konkurencieschopnosti podnikov. V najbližších rokoch je preto nevyhnuté, aby podniky využili všetok vlastný inovačný potenciál, ale aj ostatný inovačný potenciál (najmä potenciál výskumných a vývojových inštitúcií). Mali by investovať do nákupu nových alebo obnovy opotrebovaných strojov a zariadení, t.j. realizovať čisté a obnovovacie investície, a tým podporiť dopyt po kapitálových statkoch. Je však potrebné si uvedomiť, že väčšina kapitálových statkov nakupovaných napr. slovenskými podnikmi je vyrábaná v zahraničí, čím sa podporí rast agregátneho dopytu práve v týchto zahraničných krajinách. Aj napriek tomu sú obnovovacie investície východiskom zo súčasnej situácie, pretože ich realizácia by mala viesť k zníženiu výrobných nákladov podnikov, čo by im umožňovalo znížiť ceny predávanej produkcie. Došlo by tak k oživeniu agregátneho dopytu aj v Slovenskej republike a k rastu podnikových ziskov. Je nevyhnutné, aby si podniky túto skutočnosť uvedomili čo najskôr a investície začali realizovať skôr ako ich konkurencia. Tým by si udržali, resp. zlepšili postavenie na trhu.

Literatúra

- EUROPEAN COMMISSION. 2010. Czech Republic, Cohesion Policy 2007–2013 [cit. 5. 10. 2010]. http://ec.europa.eu/regional_policy/atlas2007/fiche/cz_en.pdf.
- EUROPEAN COMMISSION. 2010. Hungary, Cohesion Policy 2007–2013 [cit. 5. 10. 2010]. http://ec.europa.eu/regional_policy/atlas2007/fiche/hu_en.pdf.
- EUROPEAN COMMISSION. 2010. Poland, Cohesion Policy 2007–2013 [cit. 5. 10. 2010]. http://ec.europa.eu/regional_policy/atlas2007/fiche/pl_en.pdf.
- EUROPEAN COMMISSION. 2010. Slovakia, Cohesion Policy 2007–2013 [cit. 5. 10. 2010]. http://ec.europa.eu/regional_policy/atlas2007/fiche/sk_en.pdf.
- EUROPEAN COMMISSION. 2010. Operational Programme Central Hungary, 2007 [cit. 12. 12. 2010]. http://ec.europa.eu/regional_policy/country/prordn/details_new.cfm?gv_PAY=HU&gv_reg=ALL&gv_PGM=1173&LAN=7&gv_PER=2&gv_defL=7.
- EUROPEAN COMMISSION. 2010. Operational Programme Central Transdanubia, 2007 [cit. 12. 12. 2010]. http://ec.europa.eu/regional_policy/country/prordn/details_new.cfm?gv_PAY=HU&gv_reg=ALL&gv_PGM=1177&LAN=7&gv_PER=2&gv_defL=7.
- EUROPEAN COMMISSION. 2010. Operational Programme Economic Development, 2007 [cit. 12. 12. 2010]. http://ec.europa.eu/regional_policy/country/prordn/details_new.cfm?gv_PAY=HU&gv_reg=ALL&gv_PGM=1174&LAN=7&gv_per=2&gv_defL=7.
- EUROPEAN COMMISSION. 2010. Operational Programme North Great Plain, 2007 [cit. 12. 12. 2010]. http://ec.europa.eu/regional_policy/country/prordn/details_new.cfm?gv_PAY=HU&gv_reg=ALL&gv_PGM=1176&LAN=7&gv_PER=2&gv_defL=7.
- EUROPEAN COMMISSION. 2010. Operational Programme North Hungary, 2007 [cit. 12. 12. 2010]. http://ec.europa.eu/regional_policy/country/prordn/details_new.cfm?gv_PAY=HU&gv_reg=ALL&gv_PGM=1179&LAN=7&gv_PER=2&gv_defL=7.
- EUROPEAN COMMISSION. 2010. Operational Programme South Great Plain, 2007 [cit. 12. 12. 2010]. http://ec.europa.eu/regional_policy/country/prordn/details_new.cfm?gv_PAY=HU&gv_reg=ALL&gv_PGM=1180&LAN=7&gv_PER=2&gv_defL=7.
- EUROPEAN COMMISSION. 2010. Operational Programme South Transdanubia, 2007 [cit. 12. 12. 2010]. http://ec.europa.eu/regional_policy/country/prordn/details_new.cfm?gv_PAY=HU&gv_reg=ALL&gv_PGM=1175&LAN=7&gv_PER=2&gv_defL=7.
- EUROPEAN COMMISSION. 2010. Operational Programme West Pannon, 2007 [cit. 12. 12. 2010].

- http://ec.europa.eu/regional_policy/country/prordn/details_new.cfm?gv_PAY=HU&gv_reg=ALL&gv_PGM=1182&LAN=7&gv_PER=2&gv_defL=7.
- MALEGA, P.; BAHLEDA, O. 2010. Inovačná stratégia a inovačný potenciál podniku. In Trendy a inovatívne prístupy v podnikových procesoch. 13. medzinárodná vedecká konferencia, zborník príspevkov v elektronickej forme: Košice : TU, Sjf, 2010, s. 1–5. ISBN 978-80-553-0570-7.
- MALEGA, P.; BAHLEDA, O. 2010. Tvorba inovatívnych podnikov. In Trendy a inovatívne prístupy v podnikových procesoch. 13. medzinárodná vedecká konferencia, zborník príspevkov v elektronickej forme. Košice : TU, Sjf, 2010, s. 1–5. ISBN 978-80-553-0570-7.
- MINISTERSTVO FINANČÍ ČESKÉ REPUBLIKY. 2011. www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/tiskove_zpravy_57719.html?year=2010 [cit. 12. 4. 2011].
- MINISTERSTVO HOSPODÁRSTVA A VÝSTAVBY SR. 2010. Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast, Bratislava [online]. November, 2007 [cit. 12. 10. 2010]. www.nsrr.sk/operacne-programy/konkurencieschopnost-hospodarsky-rast/.
- MINISTERSTVO HOSPODÁRSTVA A VÝSTAVBY SR. 2010. Sektorový operačný program Priemysel a služby, Bratislava [online]. Október, 2003, [cit. 12. 10. 2010]. www.nsrr.sk/sk/programovacie-obdobie-2004-2006/operacne-programy--programove-dokumenty-a-iniciativy-spolocenstva-v-po-2
- MINISTRY OF REGIONAL DEVELOPMENT. 2010. Operational Programme Innovation Economy 2007–2013, National strategic reference framework 2007–2013, Warsaw [online]. October, 2007 [cit. 15. 10. 2010]. www.poig.gov.pl/Dokumenty/Lists/Dokumenty%20programowe/Attachments/88/innowacyjnagospodarkaang1704.pdf.
- MINISTRY OF REGIONAL DEVELOPMENT. 2010. Poland National strategic reference framework 2007–2013 in support of growth and jobs, Warsaw [online]. February, 2006 [cit. 15. 10. 2010]. www.funduszezstrukturalne.gov.pl/NR/rdonlyres/733590C1-490B-4902-B242-42E946DC315B/21234/NSRF_140206r.pdf.
- MINISTERSTVO PRO MÍSTNI ROZVOJ ČR. 2011. Měsíční monitorovací zpráva o průběhu čerpání Strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a národních zdrojů v programovém období 2007–2013 Praha [online]. Leden, 2011 [cit. 15. 3. 2011]. www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/d4d084ae-cde6-466a-8ec1-c907ab9c5cb3/Mesicni-monitorovaci-zprava.
- MINISTERSTVO PRO MÍSTNI ROZVOJ ČR. 2010. Národní Strategický Referenční Rámec ČR 2007–2013 [online]. Červenec, 2007 [cit. 12. 10. 2010]. www.strukturalni-fondy.cz/CMSPages/GetFile.aspx?guid=5a5a7a80-ae4c-48e2-add9-0719b2872d7a.
- MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU ČR. 2010. Operační program Podnikání a inovace, Praha [online]. Listopad, 2007 [cit. 20. 9. 2010]. www.strukturalnifondy.cz/CMSPages/GetFile.aspx?guid=9d5bb0b8-8023-4761-8fe2-f88ab93e32c8.
- MINISTERSTWO ROZWOJU REGIONALNEGO. 2011. Stan realizacji PO IG na 28 lutego 2011 r. [online]. 2011, [cit. 17. 3. 2011]. www.poig.gov.pl/.../poziom/Documents/IM_POIG_V2_lutego_2011.xls.
- MINISTERSTWO ROZWOJU REGIONALNEGO. 2011. Stan wdrażania krajowych i regionalnych programów operacyjnych realizowanych w ramach Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007-2013 [online]. 2011, [cit. 12. 3. 2011]. www.funduszeuropejskie.gov.pl/AnalizyRaportyPodsumowania/Documents/Zestawienie_13032011.pdf.
- MINISTERSTVO ŠKOLSTVA SR. 2010. Operačný program Výskum a vývoj, podpora výskumu, vývoja a infraštruktúry vysokých škôl, Bratislava [online]. Október, 2007 [cit. 12. 10. 2010]. www.nsrr.sk/operacne-programy/vyskum-vyvoj.
- MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY ČR. 2010. Operační program Výzkum a vývoj pro inovace 2007–2013, Praha [online]. Zář, 2008 [cit. 4. 10. 2010]. www.msmt.cz/uploads/OP_VaVpl/Zakladni_dokumenty/Operacni_program_Vyzkum_a_vyvoj_pro_inovace.pdf.
- MINISTERSTVO VÝSTAVBY A REGIONÁLNEHO ROZVOJA SR. 2007. Operačný program Bratislavský kraj, Bratislava [online]. December, 2007. www.nsrr.sk/operacne-programy/bratislavsky-kraj.
- MINISTERSTVO VÝSTAVBY A REGIONÁLNEHO ROZVOJA SR. 2007. Národný strategický referenčný rámec SR 2007–2013 [online]. www.nsrr.sk/narodny-strategicky-referencny-ramec-2007-2013.
- MINISTERSTVO VÝSTAVBY A REGIONÁLNEHO ROZVOJA SR. 2010. Stav čerpania finančných prostriedkov v programovacom období 2004–2006, Stav implementácie štrukturálnych fondov podľa operač-

nýchprogramovk31.1.2010[cit.19.10.2010].www.nsrr.sk/sk/programovacie-obdobie-2004---2006/stav-cerpania-financnych-prostriedkov-v-po-2004-2006.

MINISTERSTVO VÝSTAVBY A REGIONÁLNEHO ROZVOJA SR. 2011. Stav implementácie štrukturálnych fondov podľa operačných programov, priorít a opatrení pre programovacie obdobie 2007–2013 k 31. 1. 2011 [cit. 17. 3. 2011]. www.nsrr.sk/cerpanie.

MINISTERSTVO VÝSTAVBY A REGIONÁLNEHO ROZVOJA SR. 2010. Systém riadenia štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu na programové obdobie 2007–2013 [online]. December, 2006 [cit. 15. 10.2010]. www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/D17625629CD2AC2EC12571DF0036107B?OpenDocument.

NATIONAL DEVELOPMENT AGENCY IN HUNGARY. <http://euter.nfu.hu>.

FINANCING OF INNOVATION ACTIVITIES IN V4 COUNTRIES THROUGH STRUCTURAL FUNDS OF THE EUROPEAN UNION

Abstract: The article deals with monitoring the use of financial resources from EU Structural Funds to support innovative activities in the Slovak Republic, the Czech Republic, Poland and Hungary not only in the present, but also in the previous programming period (2000–2006). It describes the areas to which financial resources from the EU Structural Funds flow. It also indicates the operational programmes and their priorities that deal with the promotion of innovation and innovative activities in the countries, the total amount of financial resources allocated to support those activities, the numbers of proposed projects and numbers of projects approved for implementation. The actual use of financial resources from the EU Structural Funds and the State Budget is also described in each section. The article includes a description of which areas are the most supported by the EU Structural Funds in the current programming period (2007–2013) and a description of the support to the area of “Research, technological development, innovation and entrepreneurship”.

Keywords: Innovation, Research, Development, Operational Programme, Programming Period

JEL Classification: O31, G00